

SSk za pravilno tolmačenje osimske pogodbe

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je na seji z dne 19. januarja med drugim proučilo potek umestitvene seje posebne komisije pri predsedstvu vlade v Rimu, ki ima nalogo, da pripravi besedilo zakonskega osnutka za zaščito slovenske manjšine v Italiji. Deželno tajništvo je natančneje proučilo izjave, ki jih je po tej seji za radio dal predsednik komisije prof. Cassandro. Tajništvo SSk ugotavlja, da so »te izjave dokaj čudne in predstavljajo tudi določeno nevarnost oziroma zapreko za pravično ureditev vprašanj, ki zadevajo slovensko narodnostno skupnost.« Kdor skuša ločiti — nadaljuje poročilo — ureditev slovenskih manjšinskih vprašanj od osimskih sporazumov, ta dejansko zavrača kakršenkoli vpliv podpisnice sporazumov, se pravi Jugoslavije, na izdelavo in odobritev zakonskega osnutka za globalno zaščito Slovencev v Italiji. »Slovinci se s takimi poskusi — naglašajo tajništvo Slovenske skupnosti — ne strinjamo, saj Jugoslavija kot podpisnica omenjenih sporazumov jamči tudi za njihovo pravično izvedbo, in sicer prav na podlagi člena 8 osimske pogodbe«.

Trditev predsednika Cassandra, da je problem južno-tirolske manjšine drugačne narave od problematike slovenske narodne skupnosti v Italiji — poudarja deželno tajništvo SSk — drži le delno, in sicer kar zadeva demografski značaj. Toda narodne manjšine morajo biti pravično zaščitene ne glede na njihovo število. Ntsprejemljiva je nadalje trditev predsednika Cassandra, po kateri naj bi nemška manjšina bila drugačna od slovenske tudi po ustavi. Ta nikjer ne našteva narodnostnih skupin in manjšin, ampak le postavlja temeljno načelo, da imajo vsi državljani enako družbeno veljavo (čl. 3), da republika štiti s posebnimi normami jezikovne manjšine (čl. 6) ter da imajo vsi državljani pravico izražati svoje misli s sredstvi, ki so jim na razpolago (čl. 21).

V vseh svojih 139 členih — poudarja poročilo deželnega tajništva SSk — ustava nikjer ne omenja in ne našteva posameznih narodnostnih skupnosti, seveda tudi nemške ne. Zato so trditve prof. Cassandra ne samo netočne, temveč tudi zgodovinsko izkrivljene. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti pribija, da so vse narodne manjšine pred ustavo enake in da morajo zato biti vse deležne enake pozornosti in enake za-

(Dalje na 7. strani)

Težka pogajanja za rešitev vladne krize

Vse kaže, da bo ta vladna kriza dolgo trajala, morda dalje kot prejšnje, ki, kot znano, tudi niso bile ravno kratke. Italija je prišla namreč na odločilno razpotje, kjer se mora odločiti, kakšno smer bo ubrala: ali naprej v dosedanji smeri, ali na levo, v nove eksperimente, ali pa se bo izpostavila celo nevarnostim, da bi jo zaneslo na desno.

Andreotti je začel posvetovanja za sestavo nove vlade s tem, da je najprej slišal mnenja strank, ki so dejansko povzročile vladno krizo: komunistične in socialistične, svoje pa so povedali tudi že republikanci, ki so tudi pomagali spodnesti dosedanjo vlado »vzdržanja od glasovanja« in so dali celo pobudo za akcijo, ki ji je odtegnila oporo levih strank. Ni treba niti posebej omenjati, da niso dali ti prvi posveti nobenega koristnega rezultata. Komunisti trdno vztrajajo pri svojem sklepu, da hočejo biti trdno zastopani v novi večini in v novi vladi, poudarjajoč, da brez komunistične partije v Italiji ni več mogoče vladati. Njihovo sodelovanje v vladi naj bi bilo zagotovljeno v okviru takoimenovane »nujnostne vlade« oziroma »vlade v sili«, ki naj bi z domenjenim programom končno izpeljala Italijo iz gospodarske krize in napravila s svojo avtoriteto konec mlahavosti državnih institucij v pogledu javnega reda in drugih javnih funkcij. Tudi socialistična stranka zahteva »vlado v sili«, le da ji je navidezno več do tega, da bi ne prišlo do predčasnih volitev, kakor pa komunistom, ki se delajo, kakor da so pripravljeni tvegati tudi to, če bi bila njihova zahteva odbita. To je dozdevno ne-

ravno velika razlika med stališčem komunistične in socialistične stranke, ki pa se lahko izkaže kot bistvena in katero bosta Krščanska demokracija in Andreotti nedvomno skušala izkoristiti, kolikor bosta največ mogla.

Komunisti so torej povedali Andreottiju, kaj hočejo, in trdijo, da je bila to njihova dokončna beseda, vendar pa zdaj čakajo na odgovor oziroma na protipredloge Krščanske demokracije. Svoje stališče bodo podrobneje določili prav danes, na sestanku svojega centralnega komiteja. Marsikdo pa je mnenja, da tudi oni ne bodo rinili z glavo skozi zid in da bodo končno pripravljeni na kak kompromis.

Toda kakšen kompromis? Odstop od zahtev po udeležbi v nujnostni vladi bi pomenil velik korak nazaj, glede na sedanje stališče in pričakovanja komunistične stranke. Po drugi strani pa Krščanska demokracija absolutno odklanja vlado skupaj s komunisti in je pripravljena sklepati kompromis o programu, ne pa o skupnem vladanju s komunisti. Ti bi morali torej set podpirati vlado od zunaj, sestavljajoč dejansko oporo vladi v parlamentu, seveda skupaj z drugimi levimi in laičnimi strankami, a brez udeležbe v vladi.

Stališči krščanskih demokratov in komunistov sta si torej daleč narazen, in to razdaljo bo težko premostiti. To bi se lahko zgodilo le tako, da bi ena ali druga bistveno popustila, kar pa si je težko predstavljati, zlasti ne, kar zadeva Krščansko de-

(Dalje na 2. strani)

Zakaj se tolčejo na Afriškem Rogu

V zvezi z novico, da so se v Washingtonu sestali predstavniki petih največjih zahodnih držav: Združenih držav, Francije, Velike Britanije, Zahodne Nemčije in Italije — da so si izmenjali misli o položaju na takoimenovanem Afriškem Rogu in pri tem izrazili prepričanje, da je le s pogajanjem mogoče narediti konec tamkajšnjim bojem in trajno urediti položaj, je dobro natančneje poznati tamkajšnje razmere. Le malokdo namreč ve, zakaj se tisti narodi in države sploh spopadajo med seboj.

Kar zadeva spor med Somalijo in Abesinijo, gre v bistvu za protikolonialno vojno oziroma za narodnoosvobodilno vojno. Ta spor med veliko skupnega z razmerami v Evropi, kjer so morali in se morajo delno še danes tisti narodi, ki so si mogli šele

pozno ustvariti lastne države ali pa si jih sploh še niso mogli ustvariti, boriti za to, da jim starejše države, ki so imele ali imajo v oblasti njihovo ozemlje, dopustijo narodno in državno samostojnost. Abesinsko cesarstvo, imenovano tudi Etiopija, je nastalo že v davnem času in je poleg perzijske in kitajske najstarejša država na svetu. V teku tisočletij si je prilastilo ozemlja manj organiziranih ali sploh ne državno organiziranih narodov okrog sebe. Tako si je prilastilo tudi precejšen kos ozemlja somalskega naroda, ki ni imel lastne države v pravem smislu besede, ampak je sestojal le iz medsebojno neodvisnih pastirskih plemen, ki so se selila sem in tja, glede na možnost paše in na varnost pred sovražni-

(dalje na 3. strani)

RADIO TRST A

: : NEDELJA, 29. januarja ob: 8.00 Poročila. 8.15 Dobro jutro. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Nediški zvon, oddaja o Benečiji. (Laura Bergnach). 10.15 Vedri zvoki. 10.30 Koga smo srečali? 11.00 Poročila. 11.05 Mladinski oder: »Čarobna noč«. Radijska pravljica, napisala Sara Fornazarič. 11.35 Nabožna glasba. 12.00 Poročila. 12.15 Glasba po željah. 13.00 Ljudje. 13.20 Poslušajmo spet - vmes: Poročila. 15.00 Nedeljsko popoldne. — Šport in glasba. 19.00 Poročila. : : PONEDELJEK, 30. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Pevci in ansambli. 9.0 Kaku so jele naše nuonote (Samo Sancin). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Biti ženska. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Poslušali boste 13.00 Poročila. 13.15 Slovenski zbori. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Glasba. 15.00 Glasbeni ping pong - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Glasba za najmlajše. 17.00 Poročila. 17.05 Koncert Ubald Vrabec: Ritmične impresije. 18.00 Poročila. 18.05 Izbira bivališča. 18.20 Klasični album. 19.00 Poročila. : : TOREK, 31. januarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Glasbena kronika. 9.30 Naši nepoznani znanci (Bruna Pertot). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Narečno izrazoslovje v delih Fulvia Tomizze. 13.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Zborovska glasba. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Motivi iz filmov. 15.30 Poročila. 15.35 Top lestvica. 16.30 Čudoviti otroški svet. 1.00 Poročila. 17.05 Koncert. 17.40 Glasbena panorama. : : SREDA, 1. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro po naše - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Sledatelj dirigira. 9.30 Prehrana in zdravje (dr Marko Jevnikar). 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Ljudje in dogodki. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Ljudsko izročilo (Pavle Merkú). 12.10 Pojmo po naše. 13.00 Poročila. 13.15 »Števerjan 77«. 13.30 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Ključice Trst 31065 - vmes: 15.30 Poročila. 16.30 Otroci pojo. 17.00 Poročila. 17.05 Kitarist Bruno Tonazzi. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 »Tatvina«. Kriminalka, napisal Tone Freljih. 19.00 Poročila. : : ČETRTEK, 2. februarja, ob: 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Zlate plošče. 9.30 Mali oglasi. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Družina v sodobni družbi. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Pevsko tegmovanje »Seghizzi«. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.20 Evergreeni. 15.30 Poročila. 15.35 Kaj je novega v diskoteki. 16.30 Odprimo enjigo pravljic. 17.00 Poročila. 17.05 Flavtistki Luisa Sello in Simonetta Pagani ter violončelist Iztok Kodrič. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. : : PETEK, 3. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Lahka glasba. 9.30 Zapiski Marka Kravosa. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert - vmes (10.35 cca): Rojstna hiša naših velmož. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča dneva. 12.00 Opera. 13.00 Poročila. 13.15 Zbor »Hrast« iz Doberdoba in zbor Štmaver. 13.35 Melodije. 14.00 Novice. 14.10 XY odgovarja. 14.30 Veliči izvajalci. 15.30 Poročila. 15.35 Mladi in glasba (Tomaž Simčič). 16.30 Otroški vrtljak. 17.00 Poročila. 17.05 Bruno Mansutti: Divertimento. 17.25 Glasbena panorama. 18.00 Poročila. 18.05 Kulturni dogodki. : : SOBOTA, 4. februarja, ob: 7.00 Poročila. 7.20 Dobro jutro - vmes (7.45 cca): Pravljičica. 8.00 Novice. 8.05 Prijateljsko. 9.00 Poročila. 9.05 Motivi. 9.30 Pregovori. 9.45 Glasbena medigra. 10.00 Poročila. 10.05 Koncert. 10.30 Kulturno pismo. 11.30 Poročila. 11.35 Plošča. 12.00 Glasba po željah. 13.00 Poročila. 13.15 Slovenske ljudske pesmi. 13.35 Izbor iz operet. 14.00 Novice. 14.10 Mladina. 14.20 Gremo v kino. 15.00 Tekmujte s Petrom. (Peter Cvelbar). 15.30 Poročila. 16.30 Svet okoli nas. 17.00 Poročila. 17.05 Mi in glasba. 18.00 Poročila. 18.05 »V vratarnici«. Napisal Giovanni Verga. Prevod in priredba Josip Tavčar. 18.45 Vera in naš čas. 19.00 Poročila.

Zakonski predlog KPI za zaščito slovenske manjšine

Deželni tajnik KPI za Furlanijo - Julijsko krajino, poslanec Cuffaro in drugi vidnejši člani komunističnega deželnega tajništva so v torek obrazložili na strankinem sedežu v Trstu zakonski predlog za globalno zaščito slovenske narodnostne skupnosti v Italiji. V svojem poročilu je poslanec Cuffaro med drugim naglasil, da so komunisti s tem zadnjim zakonskim predlogom v bistvu izpopolnili Zakonski predlog, ki sta ga leta 1970 vložila v parlamentu takratni poslanec Albin Škerk in takratni senator Paolo Sema. Novi zakonski predlog zato potrjuje glavna načela prejšnjega predloga, a hkrati upošteva premike, ki so v zadnjih letih nastali v italijanskem političnem in družbenem življenju.

Poslanec Cuffaro je pri tem opozoril na potek ter zaključke parlamentarne razprave ob ratifikaciji osimskih sporazumov. Tedaj se je namreč velika večina poslancev in senatorjev izreкла za globalno zaščito slovenske narodne manjšine, kar je prišlo jasno do izraza z odobritvijo posebnih dokumentov. Deželni tajnik KPI je omenil tudi

ustanovitev posebne komisije pri predsedstvu vlade, ki ima nalogo, da pripravi besedilo vladnega zakonskega osnutka za zaščito slovenske manjšine. V tej zvezi je poslanec Cuffaro grajal zamudo pri ustanovitvi te komisije in tudi njeno sestavo, saj slovenska manjšina v njej ni primerno zastopana. Zato je komunistična partija sklenila, naj bosta oba njena predstavnika v komisiji slovenske narodnosti. Govornik je naglasil, da se bodo komunisti v pristojnih parlamentarnih komisijah in v parlamentu samem zavzemali za odobritev enotnega zakonskega osnutka, zaradi česar njihov zadnji zakonski predlog ni dokončen in se lahko še izpopolni. V tej zvezi je poslanec Cuffaro dejal, da bodo upoštevali predloge drugih parlamentarnih skupin in zlasti tistih komponent slovenske manjšine, ki nimajo svojih zastopnikov v parlamentu.

Zakonski predlog bodo vložili najprej v senatu in nato v poslanski zbornici. Vsebinsko predloga je podrobno obrazložila senatorka Jelka Gerbec. Obsega skupno 31 členov, ki so razdeljeni na štiri poglavja.

Težka pogajanja za rešitev vladne krize

(nadaljevanje s 1. strani)

mokracijo. Glavna politična funkcija in smisel te stranke v povojni italijanski notranji politiki sta bila prav v tem, da je predstavljala jez nasproti komunizmu. Če bi zdaj sprejela komuniste v vlado, bi prišla v navzkrižje s samo seboj in seveda tudi s svojimi volivci. Velik del jih je volil doslej Krščansko demokracijo predvsem zato, ker so videli v njej glavno politično obrambno silo pred prodiranjem komunizma. Če bi se izneverila tej svoji funkciji in sprejela komuniste v vlado, bi tega pač ne mogla opravičiti pred temi volivci. Verjetno bi se razklala in s tem bi prenehala biti to, kar je bila doslej, glavna italijanska stranka. Ta vloga bi pripadla komunistom, po drugi strani pa bi se okrepla desnica, Morda bi se pojavila iz razvalin desnega krila KD kakova nova desničarska stranka, ki bi dala zagon in ideje vsej italijanski desnici in tudi vzela veter iz jader misovcem.

Vsekakor je to nevarnost, ki se ji vod-

stvo Krščanske demokracije ne misli izpostaviti in zato vztraja na svojem stališču, da se je pripravljena pogajati s komunisti o vsem, toda ne o delitvi oblasti v vladi. Morda bodo komunisti razumeči ta kočljivi položaj Krščanske demokracije, katere razbitje bi ustvarilo nove politične neznanke in bi lahko omogočilo tudi kake desne prevratne spletke po vzgladu Čila. Zato morda ne bodo »izsiljevali prednosti« za vsako ceno, kot bi lahko rekli, ter se bodo zadovoljili s točno določenim vladnim programom, ki bi upošteval nekatere njihove bistvene zahteve in zahteve sindikatov, ter bodo pripravljene podpreti vlado, zlasti če bi bili v njej ljudje, ki jim ne bi že vnaprej vzbujali nezaupanja.

Če pa tega ne bodo pripravljene storiti, ni videti drugega izhoda kakor predčasne parlamentarne volitve. Vprašanje pa je, če bi se z njimi položaj kaj spremenil in če se ne bi morda še bolj zapletel. O tem pa skoraj nihče ne upa niti razmišljati.

Svet pred nevarnostjo atomske katastrofe?

Svetovno časopisje prinaša na prvih straneh vest o sovjetskem vojaškem satelitu, ki se je včeraj, v sredo, razkrojil nad Kanado. Satelit je imel na krovu jedrski reaktor, ki bi bil lahko povzročil hude posledice, če bi bil strmoglavil na obljudeno področje a je zgorel še v ozračju.

Sovjetski znanstveniki pa so po nepotrjenih vesteh baje še prej sporočili, da reaktor ne predstavlja nevarnosti okuženja. Toda časopisje se strinja, da je bil svet pred prvo resnično jedrsko tragedijo. Satelit je

obkroževal Zemljo v smeri vzhod-zahod v višini 150 milj. Na tej krožnici je lahko natančno fotografiral skoro ves svet in predvsem Združene države in Zahodno Evropo.

Ameriška vlada, ki se je posvetovala s sovjetskimi znanstveniki, ker je že vedela za netočno delovanje in izžanje sovjetskega satelita, je sprejela izredne varnostne ukrepe nad svojim in kanadskim ozemljem ter tudi v Evropi. V soboto je tudi ministrski predsednik Andreotti tajno oklical naravno stanje.

SPORAZUM O BELGIJSKI FEDERACIJI

Kot poroča belgijski in drugi tisk v zahodni Evropi, je bil napravljen te dni velik korak naprej do uresničenja federativne ureditve v Belgiji. Vlada je pristala na spremembo ustave in na razdelitev Belgije v tri federalne enote, Flamsko, Valonsko in Bruselj kot glavno mesto federacije; mesto pa je tudi narodnostno mešano.

Vladni predstavniki, med katerimi je bil tudi ministrski predsednik Tindemans, so tri dni preučevali podrobne zakonske predloge o tem. S temi zakoni bo potrjen sporazum, ki je bil dosežen lani poleti med narodnimi predstavniki Flamcev in Valoncev. Spor med obema narodoma je star že celo stoletje in se ni nikoli polegel, odkar so v skupni državi. Svoječas so Flamci terjali narodno enakopravnost in teritorialno avtonomijo, ker so bili v manjšini in so jim francosko govoreči Valonci (ki pa so narod keltskega pokolenja), ki so imeli v rokah glavno mesto in državno upravo, odrekli jezikovno in narodno enakopravnost ter jih potiskali v vlogo »manj kulturnega« naroda.

PROSTOR MLADIH

DRUŽABNI VEČER MLADINE SSK

23. januarja je bila v Trstu seja predstavnikov Mladinske sekcije Slovenske skupnosti iz Gorice in Mladinske komisije SSK iz Trsta. Na dnevnem redu so bila organizacijska vprašanja v zvezi s sodelovanjem teh dveh mladinskih političnih organizacij za vprašanja deželne pomena. Sledila je izmenjava mnenj o sedanjem političnem trenutku in o vlogi mladih v njem.

Potrjen je bil sklep prejšnjega skupnega srečanja obeh delegacij, in sicer, da skupno prirediti družabno srečanje za člane in prijatelje. Gre za predpustni ples, ki bo v nedeljo, 29. januarja, v gostilni Soban v Jačm-ljah. Igral bo ansambel Explorer 74 iz Trsta, na srečanje pa organizaciji vabita vse mlade.

da. Zaradi tega so Flamci v obeh svetovnih vojnah tudi precej simpatizirali z Nemci, ki so jim zagotovili kot zasedbena oblast začasno enakopravnost nasproti Valoncev. To so pa seveda Valonci Flamcem močno zamerili. Po drugi svetovni vojni pa so Flamci številčno že močno presegle Valonce in so prešli v jezikovno ofenzivo. Zaradi večje volivne moči je prehajalo vedno več oblasti v državi v flamske roke. Zdaj so se čutili »odrinjeni« Valonci. Vendar so še odklanjali sporazum o federaciji, upajoč, da si bodo lahko s pomočjo sedanje ustave in upravne ureditve ohranili kake prednosti, zlasti v Bruslju kot dvojezičnem mestu, kjer naj bi imela prednost francoščina.

Sporazum, ki je bil dosežen lani poleti, pa je napravil tem prepričanjem konec. Vse tri federalne enote bodo imele lastne parlamente in vlade in bodo v vsakem pogledu samostojne. Skupna bosta samo obramba

in zunanja politika, poleg valute. Nekatere plati te ureditve zahtevajo spremembo ustave. V ta namen bodo razpisane volitve za izvolitev novega parlamenta, ki bo spremenil ustavo, kar se bo zgodilo verjetno leta 1981. Vendar s federativno ureditvijo ne bodo čakali do tedaj, ampak bo začela veljati že leta 1980. Ker bo Bruselj posebna dvojezična federalna enota (leži na meji, kjer se stikata oba naroda), ne bo mogoče reči, da vladajo iz njega Flamci Valoncev ali obratno. Tam bo sedež skupne zvezne vlade, ki pa bo imela, kot rečeno, le zunanje-politične in obrambne pristojnosti. Oba naroda bosta tako nekaka »solastnika« glavnega mesta, ki je bilo doslej glavni vzrok sporov med njima.

Flamci so zahodnogermanski narod, jezikovno močno sorodni Holandcem. Flamščino govori zdaj nekaj nad 56 odstotkov belgijskega prebivalstva, valonsko francoščino 32 odstotkov, ostalo so narodne manjšine, zlasti nemška, tujci ali neopredeljeni. Vsega prebivalstva ima Belgija blizu 9 milijonov 800.000.

Tudi na področju urbanistike imamo specifične probleme

Znano je, da ima slovensko prebivalstvo tako na Tržaškem kot na Goriškem velike težave ne samo pri gradnji hiš za lastne potrebe, temveč tudi pri preurejanju oziroma modernizaciji starih stanovanj in domov. Mislimo, da je ta problem postal v zadnjih letih tako aktualen in kočljiv, da je njegova pravilna ureditev neodložljiva, če hočemo omiliti stanovanjsko stisko, ki se javlja tudi med slovenskim prebivalstvom, zlasti pri mladih parihi, ki komaj začenjajo skupno življenje. Jasno je, da je ureditev tega vprašanja važna tudi za naš narodni obstoj in nadaljnji razvoj.

Za urbanistična vprašanja so v prvi vrsti seveda odgovorne posamezne občinske uprave, čeprav se pod vplivom raznih »modrijanov« čedalje bolj uveljavlja težnja, da

se za urbanistiko postopno odvzema pristojnost občinam, češ da so slednje ozemeljsko in tudi drugače »prešibke«, da bi lahko same usmerjale nadaljnji urbanistični in s tem tudi družbeno-gospodarski razvoj. Tako se tudi v deželi Furlaniji - Julijski krajini pojavlja zakonodaja, po kateri so občinske uprave kvečjemu le eden izmed dejavnikov, od katerih so ali bodo odvisne izbire v urbanističnem pogledu. V resnici imajo že danes vso to kočljivo problematiko nekako »v zakupu« izvedenci deželne-

(Dalje na 8. strani)

—o—

SO SE ANDREOTTIJEVE PERSPEKTIVE ŽARĚS IZBOLJŠALE?

V političnih krogih vlada trenutno mnenje, da so se Andreottijeve perspektive za sestavo nove vlade povečale, ker so socialisti in republikanci delno že spremenili svoje stališče spričo odločnosti Krščanske demokracije. Ti dve stranki sta zmanjšali pritisk za sestavo takoimenovane nujnostne vlade, t.j. za vključitev komunistov v vladno večino. Socialistični tajnik Craxi je po najnovejših vesteh zavrnil komunistične kritike na račun socialistov in potrdil, da so se socialisti pripravljene pogajati s Krščansko demokracijo tudi o drugačni rešitvah vladne krize in ne le o »nujnostni vladi«.

Ta obrat se zdi skoraj senzacionalen. Medtem Andreotti nadaljuje posvete.

—o—

V Španiji se je močno povečala teroristična aktivnost. V Barceloni so teroristi ubili bivšega župana Joaquina Viola Saureta in njegovo ženo. Sauret je lani odstopil zaradi kritike sindikatov na svoj račun. Val levega terorizma bi utegnil roditi reakcijo na desni in pri zmer-nih elementih.

Zakaj se tolčejo na Afriškem Rogu

(nadaljevanje s 1. strani)

ki. Oblast nad njihovim ozemljem so si večkrat lastile kake arabske in druge države. Ko pa si je somalski narod — ki je hamitskega pokolenja — leta 1960 ustanovil lastno državo, potem ko ga je bila teritorialno povezala že italijanska kolonialna uprava, je začel terjati združitev vseh svojih ozemelj v lastni državi, torej tudi tistih, ki jih ima v oblasti Abesinija. To sta predvsem deželi Ogaden in Haud, s katerima se Abesinija ostro in daleč zariva v somalsko državno ozemlje. Na ozemlju teh dveh dežel, ki je po večini pustinsko, živijo somalska pastirska plemena. Ni videti druge možnosti za trajno rešitev, kakor da Abesinija odstopi ta ozemlja Somaliji ali da ju ohrani zase s silo orožja.

Podobno je tudi glede Eritreje. Eritreja, ki je bila prej italijanska kolonija, bi morala predstavljati, po sklepu mirovne konference posebno državno enoto, poveza-

no z Abesinijo samo po cesarjevi osebi, toda Abesinija je odpravila njeno avtonomijo in jo proglasila enostavno za svojo provinco. Temu se Eritrejci, ki jih je približno milijon 800.000, upirajo in zahtevajo neodvisnost. V ta namen so začeli pred leti gverilsko vojno, ki jo podpirajo arabske države, kajti Eritrejci se čutijo jezikovno, versko in po tradiciji sorodni Arabcem. Zanimivo pri vsem tem je, da Sovjetska zveza, ki se sicer dela za zaščitnico vseh narodno-osvobodilnih gibanj na svetu, v tem konkretnem primeru politično in z orožjem podpira stari in grabežljivi abesinski kolonializem proti upravičenim zahtevam Somalcev po narodni združitvi in proti enako upravičeni zahtevi eritrejskega naroda po narodni svobodi in neodvisnosti, zlasti še glede na dejstvo, da mu je bila narodna avtonomija z mednarodnim sklepom velesil na mirovni konferenci in po Združenih narodih že obljubljena in zajamčena.

Seja na nabrežinskem županstvu:

Predstavnik SSk iz protesta zapustil sejo

V torek, 24. t.m., se je sestel devinsko-nabrežinski občinski svet, ki je na predlog odbora med drugim razpravljal o imenovanju občinskih zastopnikov v XVI. šolski okraj. Kot je znano, je SSk v skladu s sklepom Šolskega odbora za Trst in Gorico sklenila, da ne bo volila slovenskih predstavnikov v te okraje ter da bo pozvala vse Slovence ter napredne Italijane, da v znak protesta ne imenujejo svojih zastopnikov v šolske okraje.

Vsem je še živ v spominu odločen boj vseh slovenskih organizacij, ki je omogočil popoln bojkot nedavnih šolskih volitev. Na zadnji seji pa smo bili priča čudnemu vedenju KPI, ki je vztrajala, naj občina izvoli svoje predstavnike v šolski okraj. Svetovalec SSk Terčon je v svojem posegu odločno grajal predlog občinskega odbora in pozval kolege, da se o njem odloča, ko bo ustanovljen slovenski šolski okraj. Podrejeno pa je pozval vse slovenske svetovalce, da

Vizovci pred sodiščem

V Vizovljah in tudi v bližnji ter daljni okolici vlada precejšnje pričakovanje za potek in izid procesa, ki bo pred tržaškim sodiščem v ponedeljek, 30. t.m. Večja skupina domačinov se bo morala namreč zagovarjati zaradi dogodka, ki se je pripetil pred več kot dvema letoma, ko so domačini dali duška svojemu protestu ter ogorčenju, ker je uprava državnih železnic takorekoč čez noč zaprla železniški prehod na cesti Sessljan - Mavhinje. Domačini so v tem ukrepu videli nevarnost, da bodo odrezani od glavnih prometnih žil in tudi od pomembnih upravnih in trgovskih središč, da ne omenjamo delovnih mest.

Uradna prijava pravi, da so demonstranti zaustavili železniški promet. Priznati pa je treba, da je bila nejevolja domačinov upravičena, kajti popolno zaprtje železniškega prehoda res ni bilo potrebno, kot je bilo ugotovljeno med razgovori med devinsko-nabrežinsko občinsko upravo in upravo državnih železnic. Tako je bil sklenjen sporazum, ki je zadovoljil domačine in železniško upravo. Obtožence brani skupina odvetnikov, med njimi Stoka, Škerk, Florian, Godnič in Battello.

SSk se pripravlja na upravne volitve

Pred dnevi se je sestel izvršni odbor Slovenske skupnosti za Tržaško in obravnaval vrsto vprašanj politične in organizacijske narave. Novoizvoljeni odbornik Bojan Brezigar je prevzel resor za organizacijo in povezavo s strankinimi sekcijami, ki ga je do sedaj vodil Martin Breclj. Ta pa zdaj služi redni vojaški rok.

V smislu mandata, ki ga je prejel od sveta Slovenske skupnosti, je izvršni odbor podrobneje proučil probleme, ki so povezani z odobritvijo proračunov, zlasti v tržaški občini in pokrajini.

se ne udeležijo volitev za imenovanje omenjenih zastopnikov in se tako ravna po zgledu staršev, dijakov ter učnega osebja slovenskih šol, ki so v celoti bojkotirali šolske volitve. Terčon je poudaril, da bi imenovanje občinskih zastopnikov v šolski okraj oviralo delo komisije za izdelavo zaščitnega zakona, saj bi to navzven pokazalo, da nismo Slovenci enotni o tako važnem problemu.

Kot običajno odbor sploh ni smatral za potrebno, da bi odgovoril SSk, pač pa je župan označil politično oceno KPI, ki jo je izrekel predstavnik SSk, za blatenje. Tako je prisilil SSk, da je zapustila sejo, ostali

pa so imenovali tri predstavnike v XVI. šolski okraj; to so: Depangher, Caldi in Beltrami. Naj za kroniko še povemo, da so bili v trenutku volitev prisotni naslednji slovenski svetovalci: Škerk, Mervic, Tercion, (KPI) in Colja za PSI. Med glasovnicami je bila ena bela (upajbo, da je ta bila kakega slovenskega svetovalca, ki pa se zaradi strankine discipline ni upal zapustiti seje).

nk

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

Trst - ul. Donizetti 3

priredi

OKROGLO MIZO O NARODNO ZABAVNI GLASBI

s sodelovanjem predstavnikov vseh tržaških ansamblov v soboto, 28. januarja, ob 19.15.

Vabljeni!

Seja pokrajinskega sveta Slovenske skupnosti

V petek, 20. t.m., je imel pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu svojo prvo sejo v tem letu. Na dnevnem redu so bila številna vprašanja, med temi pregled politično-upravnega stanja tržaške občine, pokrajinske uprave ter devinsko-nabrežinske občine. Vse te tri krajevne uprave vodijo manjšinski odbori, ki so predložili proračune za tekoče leto 1978, a jih skrbi, ali bodo lahko odobreni z zadostno večino.

Najbolj problematičen je položaj pokrajine in občine Devin - Nabrežina, kjer lahko pride tudi do komisarske uprave, če proračuni ne bodo odobreni, medtem ko je tržaški občini mandat že potekel in bodo meseca maja volitve za obnovitev občinskega sveta. Svet SSk je pooblastil izvršni odbor, da v skladu z zahtevami splošnega položaja določi smernice svojim izvoljenim predstavnikom v omenjenih upravah.

Glede ostalih točk na dnevnem redu je svet vzel na znanje, da je bila končno umeščena vladna komisija za pripravo zakonskega osnutka za zaščito naše manjšine in da je nedavni bojkot volitev v okrajne in pokrajinske šolske svete popolnoma uspel in je tako prišla do izraza potrebna enotnost vseh slovenskih dejavnikov. Ker bodo krajevne uprave v kratkem pozvane da imenujejo svoje predstavnike v okrajne šolske

svete, poziva svet SSk vse okoliške občine s slovenskim prebivalstvom, naj v smislu stališča enotnega šolskega odbora bojkotirajo imenovanje svojih predstavnikov v šolske okraje in v pokrajinski šolski svet. K solidarnosti poziva tudi italijanske izvoljene predstavnike v omenjenih krajevnih upravah. Enak poziv velja tudi upravi tržaške pokrajine in občine.

Na petkovi seji je svet SSk izvolil pokrajinskega svetovalca Bojana Brezigarja v izvršni odbor na mesto Martina Breclja, ki je zadržan zaradi vojaške službe. Končno je bil svet informiran o zadnjih stikih s strankami ustavnega loka glede nekaterih vprašanj, ki živo zadevajo slovensko narodnostno skupnost. V tem okviru je v prihodnjem tednu predvideno tudi srečanje na deželni ravni med predstavniki Slovenske skupnosti in Slovensko kulturno gospodarsko zvezo.

—o—

SLOVENSKI KLUB - TRST

priredi v torek 31. jan., ob 20,30 v ulici sv. Frančiška, 20/II

večer pod naslovom

PREHOD ČEZ REKO GANDAK

Eksperimentalni preplet miselnih zvočnih in dia-vrtisov s poti v Indijo, kakor so jo doživeli Matjaž Garzarolli, Vojteh Ravnikar in Jure Kobe.

—o—

NAŠE SOŽALJE

V Trstu je pred dnevi umrl dr. Josip Štolfa. Pokojnikovi družini izreka globoko občuteno sožalje tudi Novi list.

—o—

Na Opčinah so pokopali v ponedeljek g. Mirka Grudna, očeta znane mlade etnografinje Žive Gruden. Njej in vsej družini izražamo naše iskreno sožalje.

—o—

V Washingtonu je umrl zadet od srčne kapi g. Edvard Lapornik, brat radijskega funkcionarja g. Adolfa Lapornika. Ženi in sorodnikom naše globoko sožalje.

Dr. Stojan Brajša je dopolnil 90 let

Kdor ga pozna in srečuje na vseh pomembnejših prireditvah na Goriškem, skoraj gotovo ne more verjeti, da je dr. Stojan Brajša iz Podgore v torek, 24. t.m. dopolnil devetdeset let. Rodil se je v istrskem Pazinu občinskemu tajniku Matku in Mariji Žitnik, ki je bila po rodu Slovenka. Maturiral je leta 1907 v Pazinu, pravo pa je študiral v Zagrebu, na Dunaju, v Gradcu in spet v Zagrebu, kjer je doktoriral leta 1914. Leta 1920 je dosegel tudi italijanski doktorat v Padovi. Istega leta se je iz Istre preselil v Gorico, kjer je bil najprej koncipient pri dr. Karlu Podgorniku, nato pa samostojni odvetnik od leta 1923 do 1931. Tu se je tudi poročil s slovensko učiteljico Štefanijo Leban iz Podgore. Zaradi pritiska fašističnih oblasti se je moral izseliti v Jugoslavijo in je služboval v Novem mestu, Splitu in Zagrebu. Poleti 1945 se je vrnil v Gorico in se najprej zaposlil na nižji gimnaziji, kasneje na radiu Trst in na Legal Office Zavezniške vojaške uprave kot prevajalec.

Dr. Stojan Brajša je po poklicu pravnik in so s tem poklicem povezane glavne njegove službe. Pri njem pa je pomemben del vedno zavzemala tudi publicistična dejavnost. Z njo se je ukvarjal že v dijaških in študentovskih letih, škof Mahnič pa ga je poklical na Krk, kjer je prevzel uredništvo »Pučkega Prijatelja«. Na Dunaju je bil član katoliškega akademskega društva »Hrvatska« in je tu prišel v stik tudi z mnogimi slovenskimi osebnostmi. V Istri je postal predsednik Akademskega ferialnega društva »Dobrila«, ki je po Istri postavljalo knjižnice in ustanovljalo društva. Po naselitvi v Gorici se je vključil v takratno živahno slovensko javno delovanje in je med drugim opravljal službo tajnika pri Zadrugi zvezi in pri Prosvetni zvezi, prav tako tudi pri »Tiskovnem društvu za Istru«. Med bivanjem v Jugoslaviji je opravljal važne funkcije v pravniških strokovnih telesih.

Že leta 1926 je pri »Društvu sv. Mohora za Istru« izdal dva dela »Pravne čitanke«, njegova publicistična dejavnost pa je postala obsežna zlasti po zadnji vojni. Omeniti velja njegovo sodelovanje pri istrskem čas-

niku »Gore srca«, ki ga je izdajal dr. Božo Milanovič, in pri koledarju Goriške Mohorjeve družbe. Napisal je tudi več samostojnih knjižnih del: »Zgodovino filozofije«, skupaj z B. Tomažičem je napisal delo »Filozofija v starem in srednjem veku«, leta 1967 je v Gorici izšla knjiga »Sveti zakon«, leta 1972 prav tako v Gorici pomembno strokovno delo »Oporoka, menica, ček, zemljiška knjiga«, ki je naletela na zelo ugoden odmev pri javnosti.

Dr. Stojan Brajša je kljub visoki starosti še vedno čil in zdrav ter budno spremlja naše javno življenje. Posebej se zanima tudi za beneške Slovence, saj je že v preteklosti vzdrževal stike z msgr. Ivanom Trinkom, zadnja leta pa srečujemo njegovo ime na Trinkovem koledarju, kateremu je odgovorni urednik.

V počastitev tega častitljivega jubileja in v zahvalo za njegovo vsestransko delo v korist slovenskega in hrvaškega ljudstva, iz katerega je izšel, so mu goriški Slovenci priredili slovesno akademijo, ki je bila v nedeljo, 22. t.m. v Katoliškem domu v Gorici.

Z druge strani meje:

Venceslav Budin - sedemdesetletnik

Včeraj je v Mirnu pri Gorici obhajal sedemdesetletnico rojstva tamkajšnji organist Venceslav Budin, ki je med goriškimi rojaki dobro znan, saj je vrsto let pred vojno služboval kot trgovski nameščenec v Gorici, v Mirnu pa že skoraj pol stoletja vodi cerkveni pevski zbor. Slavljence lahko z zadoščenjem gleda na svojo življenjsko pot, ki je poleg poklicnega dela in družinskih skrbi vedno obsegala tudi javno delovanje, posebej se na kulturno - prosvetnem področju. Od leta 1924 do 1927 je obiskoval glasbeni pouk pri prof. Emilu Komelu v Gorici in že v letu 1926 prvič stopil za orgle, tri leta kasneje pa je samostojno prevzel vodstvo cerkvenega pevskega zbora v Mirnu. Na njegovo glasbeno izoblikovanje pa so poleg Komela ime-

li še poseben vpliv Lojze Bratuž, Vinko Vodopivec in Lojze Mav, ki še danes tvorijo hrbenico repertoarja mirenskega cerkvenega pevskega zbora. Ta zbor je prevzel v času, ko je fašistični režim po prepovedi delovanja slovenskih društev odločilno povečal pritisk na slovenski živelj, tako da je petje v cerkvi poleg slovenske pridige ostalo skoraj edina javna manifestacija slovenske besede. Venceslav Budin je pod fašizmom ustanovil tudi mladinski moški zbor za narodno petje ter z njim priložnostno in naskrivaj nastopal. V predvojnih letih je dalj časa opravljal tudi službo tajnika Hranilnice in posojilnice v Mirnu.

Januarja 1943 je tako kot mnogi slovenski možje in fantje bil odpeljan v posebni bataljon in bil tam med voditelji slovenskega pevskega zbora. Jeseni 1943 se je priključil narodnoosvobodilnemu gibanju in je bil leta 1943 izvoljen za tajnika krajevnega narodnoosvobodilnega odbora. Po osvoboditvi in priključitvi Mirna k Jugoslaviji je prevzel vodilna mesta v raznih trgovskih podjetjih, ki so tam nastajala; vrsto let je bil direktor Trgovskega podjetja Miren. Upokojen je bil leta 1965 in je bil dalj časa tajnik Krajevne skupnosti Mren.

Po zadnji vojni njegovo kulturno - prosvetno delovanje ni prenehalo, saj je v Mirnu poleg

(Dalje na 8. strani)

—o—

Mladinska sekcija Slovenske skupnosti iz Gorice in Mladinska komisija Slovenske skupnosti iz Trsta prirejata v nedeljo, 29. januarja 1978,

PREDPUSTNI PLES

v gostilni Soban v Jamljah Igra ansambel »Explorer '74«. Začetek ob 19.00.

Vstop s prostovoljnimi prispevki.

Vabljeni vsi mladi.

Pomembna slovesnost v Logu pri Vipavi

V nedeljo, 22. t.m., je bila v romarski cerkvi v Logu pri Vipavi ponovitev slovesnosti u-mestitve novega koprškega rezidencialnega škofa dr. Janeza Jenka. Pričela se je s slovesnim vhomom škofa dr. Jenka v spremstvu goriškega nadškofa msgr. Pietra Cocolina, tržaškega škofa msgr. Lorenza Bellomija in številne duhovščine. Novega škofa je v imenu duhovščine in vernikov goriškega dela koprške škofije pozdravil prelat msgr. Andrej Simčič, ki je dr. Jenka spomnil, da nova škofija, ki zajema tudi jugoslovansko ozemlje nekdanje goriške nadškofije, prevzema s tem tudi del častitljive oglejske tradicije. Od vrste goriških nadškofov pa je posebej spomnil na prvega, Mihaela Attemsa, ki je pred več kot 200 leti zasedel goriški nadškofijski prestol, in na nadškofa Franciška Sedeja.

Sledili so pozdravi vernikov, ki so jih zastopali mož zrelih let iz Vipavske doline, fant in še dijak malega semenišča iz Vipave. Med ma-

šo, ki sta jo ob somaševanju več duhovnikov vodila škofa dr. Jenko in msgr. Cocolin, so prepevali združeni pevski zbori vipavske dekanije pod vodstvom dr. Toneta Požarja. Glavni govor je imel sam škof Jenko, za njim pa je v slovenščini spregovoril še goriški nadškof msgr. Cocolin. Pozdravil je vernike nove škofije in hkrati izrazil zahvalo vse tistim duhovnikom in laikom, ki so v preteklosti pomagali graditi Cerkev na Goriškem, katere večji del pa je po zadnji vojni, kot znano, pripadel Jugoslaviji. Izrazil je upanje, da se nekdanje duhovne vezi kljub mejam ne bodo pretrgale, saj nas vse družijo ista vera. Sledilo je darovanje, med katerim so zastopniki primorskih vernikov prinesli na oltar darove, značilne za kraje.

Slovesnost se je zaključila z zahvalno pesmijo, nato pa je novi koprski škof povabil duhovnike na prijateljsko srečanje v malo semenišče v bližnji Vipavi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Jadranski koledar - pestro branje

Koledarji so nedvomno najbolj priljubljene slovenske knjige, pravi bestsellerji. Poleg mohorjevih koledarjev velja to — vsaj na Tržaškem in Goriškem — tudi za Jadranski koledar. Za svojo priljubljenost se imajo zahvaliti seveda svoji vsebinski pestrosti, saj nudijo vsakomur kaj, tako tistim, ki iščejo poučno branje, kot tudi tistim, ki iščejo v branju zgolj razvedrilo.

Pri Jadranskem koledarju je pozdraviti, da prinaša v koledarskem delu tudi spominske obletnice, vendar pa je — verjetno nehote — izpuščenih nekaj obletnic, ki bi zaslužile upoštevanje.

Na čelo vsebinskega dela je uvrščen uvodnik Borisa Raceta »Leto nasprotij in pomembnih dogodkov«, ki obravnava najbolj značilne akcije naše manjšine v preteklem letu za dosedo in priznanje narodnostnih pravic. Mirko Primožič in Aldo Rupel pa pišeta o »Gorici pred in po Osimu«, poudarjajoč, da bi morala biti slovenska manjšina aktivno navzoča pri reše-

vanju gospodarskih in drugih problemov na tistem področju, v skladu z duhom osimskega sporazuma. Mogoče ta sporazum malo preveč poudarjata in tako prispevata k temu, da mu začenjamo dajati nekak mitični pomen, kakor da je čarovnija s katero se bo dalo vse doseči. V drugem delu članka podajata pregled nad dejavnostjo in problemi slovenske manjšine na Goriškem. Posebne vrednosti pa je prispevek Albina Bubniča o slovenskih šolah na Tržaškem in Goriškem v letošnjem šolskem letu. Iz priloženih statistik je razbrati, da je v tem šolskem letu vpisanih v vse slovenske šole na Tržaškem in Goriškem z otroškimi vrtci vred 5.169 učencev oziroma otrok. Elio Fornazarič piše o poslovnem sodelovanju pristanov ob severnem Jadranu in dodaja statistiko o pristaniškem prometu in skico. Lucijan Volk prikazuje novo upravno razdelitev tržaške občine, tudi s skicami, Karel Šiškovič je s svojim člankom osvetlil zapleteno problematiko okrog »evropskega parlamenta« od katerega si nekateri kar preveč obetajo, glede na to, da ne bo imel zakonodajne oblasti. V članku opozorja tudi na manjšinsko problematiko v zvezi z evropskim parlamentom in meni, da je to vprašanje še popolnoma odprto oziroma nerešeno. Bojan Brezigar podaja pregled nad lanskimi sodnimi postopki proti Slovincem zaradi rabe slovenščine v občeivanju z oblastmi. Pokojni Angelo Kukanja

pa je zastopan s toplo napisanim in zelo zanimivim člankom o dr. Dorčetu Sarđoču kot narodnem borcu proti fašizmu, za njegovo osemdesetletnico. Članek je zanimiv tudi za zgodovinarje. O stoletnici dr. Josipa Vilfana je prispeval članek Stanislav Renko in tudi ta članek ter priložena dokumenta morajo zanimati zgodovinarja.

S tem pa smo omenili seveda samo manjši, bolj politični del Jadranskega koledarja, ki prinaša poleg tega mnogo drugih prispevkov, ki se tičejo prosvetnega oziroma kulturnega delovanja naše manjšine, lani objavljenega tiska, psihiatričnega kongresa, družbeno-gospodarske strukture Slovencev v Italiji, današnjih in bodočih prometnih problemov v zvezi s Trstom in njegovim naravnim zaledjem, koroških Slovencev in njihovega boja, in naše folklore, o čemer je napisala temeljit znanek Nadja Kriščak, članek pa dopolnjujejo lepe fotografije. Naško Križnar pa je objavil dokumentaren etnološki članek o slovenskem Krasu. Julijan Strajnar piše o ljudski glasbi na Krasu, Tone Cevc o kraški ljudski arhitekturi s fotografsko dokumentacijo, Milko Matičetov pa je prispeval članek »Kras in Kraševci v očeh sosedov«.

Razen tega najdemo v letošnjem Jadranskem koledarju umetnostno-zgodovinske prispevke, članek o jamarjih, članke o osvobodilnem boju med vojno in že prej, pod fašizmom, in še marsikaj, kar se tiče naše kulturne in splošne zgodovine, pa tudi razne spominske članke. Tako predstavlja Jadranski koledar tudi letos res bogato in zanimivo branje ter zakladnico spominov na našo narodno preteklost. Pohvaliti je treba tudi uredniško skrb za jezik in tisk.

ŠKOTSKI PRAZNIK

Škotski narod je obhajal včeraj, 25. t.m., v domovini in po vsem svetu rojstni dan svojega največjega pesnika Roberta Burnsa, ki se je rodil leta 1759. Škoti že po tradiciji praznujejo ta dan z glasbo in petjem in seveda s pitjem slovitega temnega »gorjanskega ola«, s področja »Highlandsa«. Burns ni bil samo pesnik, pač pa tudi velik rodoljub ter se je vedno upiral angleški nadvladi nad Škotsko.

RAZSTAVA BORISA ZULJANA

V tržaški razstavnici dvorani »Rena vecia« v ulici Donota 20 bo razstavljal od 29. t.m. do 10. februarja slikar Boris Zuljan. Odprtje razstave bo jutri, v petek, ob 18. uri. Razstava pa bo odprta ob delavnikih od 10. do 12. in od 18. do 21. ure, ob prazničnih dneh pa od 10. do 13. ure. V prospektu razstave ga predstavlja in označuje njegovo slikanje Carlo Milič.

Zuljan se je rodil leta 1944 v Dolini in je študiral na umetnostnem inštitutu »E. Nordio«. Razstavljal je že v Trstu in v Sloveniji. Tokrat razstavlja svoja nova dela.

Pahorjev članek v »Corriere della Sera«

Pisatelj Boris Pahor je objavil v petek, 20. t.m. v milanskem dnevniku »Corriere della Sera« daljši članek o slovenski kulturi in o slovensko - italijanskem sožitju ter kulturni simbiozi na Tržaškem. Članek z naslovom »Osimska pogodba in slovenska kultura« je bil natisnjen v rubriki »Tribuna aperta« (Odprta tribuna). Članek je odlično napisan in ker je izšel v enem največjih in tudi v tujini najbolj branih italijanskih dnevnikov, ostal pa je doslej nezapažen v slovenskem tisku, se nam zdi potrebno, da opozorimo nanj in omenimo njegovo vsebino.

Boris Pahor začenja članek z besedami: »Zasluga osimskega sporazuma — ki je, če se izvzame nepremišljeno določitev kraja za prosto cono, zgodovinske važnosti za novo italijansko - jugoslovansko sodelovanje — je, če slovenska skupnost v deželi Furlaniji - Julijski krajini stopa iz anonimnosti, na katero je bila doslej obsojena. Sicer sta v vsedržavnem okviru že dve knjigi, Salvija in Bernardijeva, položili temelje za splošno poznanje te snovi. (Gre za knjigo Sergia Salvija »Le lingue tagliate« in za knjigo Ulderica Bernardija »Le mille culture«). Vendar se šele zadnji čas opaža volja po pogledu bitvi tistega, kar je dejansko mnogostoletno sožitje in kar se zdaj odkriva tudi v kulturnem ključu.«

Pahor omenja potem, da je Vivante že v začetku tega stoletja opozoril na pomanjkljivost italijanskega znanja o Slovincih v teh krajih. Potem pa oriše široko panoramo slovenskega kulturnega, predvsem seveda literarnega dogajanja na Tržaškem in Goriškem od 16. stoletja, t.j. od Trubarja naprej. Omenja tržaškega škofa humanista Bonoma, ki je pomagal Trubarju, in njegovo znanje slovenščine, dalje Trubarjevega sodelavca Pier Paola Vergeria, na katerega nasvet je uporabil latinico namesto gotice za slovenske knjige; nato spomni na servitskega meniha Alasia da Sommaripa iz Piemonta in njegov italijansko - slovenski slovar, ki ga je sestavil, ko se je naučil slovenščine od sina devinskega grofa Raimonda della Torre. Omenja potem Janeza Svetokriškega, gvardijana kapucinskega samostana v Trstu, in njegove pridi-

Josip Vidmar o Župančiču ob njegovi stoletnici

Letos obhajamo stoletnico rojstva Otona Župančiča, poleg Prešerna brez vsakega dvoma največjega slovenskega pesnika, izrednega umetnika besede, ki je znal tenkočutno in fino izraziti človeška razpoloženja in intimne človeške trenutke ter je bil morda prav zato boječ in skoro neobgleden pred trdo realnostjo problemov resničnega življenja in okolja, v katerem je živel, ter se jim je umikal, kolikor je mogel, na ocean poezije. Tako ni čudno, da je vladalo med Župančičem in Josipom Vidmarjem, ki se je veliko bolj znašel v realnem svetu, nekoliko napeto razmerje. O tem zanimivo piše Josip Vidmar v sobotnih prilogah »Dela«. V teh svojih spominih na velikega pesnika, s katerim sta se

venomer odbijala in spet privlačevala, pa pove marsikaj zanimivega tudi o slovenskem kulturnem dogajanju na splošno, posebno ljubljanskem, v letih pred drugo svetovno vojno, ko je bila slovenska prestolnica kulturno res razgibana in so se dogajale v gledališču in okrog revij, pa tudi v literaturi zanimive stvari. Zato je prijetno brati te Vidmarjeve spomine, ki vplivajo sveže, kakor da jih ne bi pisal človek, ki ima osemdesetletnico že za seboj.

—0—

V občinski galeriji bodo odprli v ponedeljek razstavo akvarelov Roberta Hlavtyja. Odprtje razstave ob 18. uri.

(Dalje na 8. strani)

Lama o novi sindikalni politiki

Politični in gospodarski krogi obširno komentirajo izjave, katere je dal glavni tajnik sindikalne zveze CGIL Lama listu »La Repubblica«. Komentarji so številni, a tudi različni. Nekateri trdijo, da gre zgolj za spremembo taktike Italijanske komunistične stranke, ki računa na vstop v vlado ter hoče tako že vnaprej kroti bodoče delavske zahteve. Spet drugi pa pravijo, da gre za dejansko globoko spremembo v sindikalni politiki.

Kaj prav za prav pravi Lama?

Zavedli smo se — razlaga Lama — da gospodarski sistem ne more prenašati neodvisnih spremenljivk. Kapitalisti trdijo, da je *dobiček* neodvisna spremenljivka. Delavci in njihovi sindikati so skoraj kot povračilni ukrep vsa ta leta odgovarjali, da je *plača* neodvisna spremenljivka in delovna sila je še ena neodvisna spremenljivka. Preprosto povedano: določilo se je neko plačno raven in neko raven zaposlitve, nato pa je bila postavljena zahteva, da je treba druge gospodarske faktorje začrtati tako, da omogočijo omenjeni ravni plač in zaposlitve. Moramo biti poštene in priznati, da je bila

razdeljene v razdobju treh let trajanja kolektivnih delovnih pogodb. Celotni ustroj dopolnilne blagajne bo treba spremeniti. Ne moremo več siliti podjetij, da zaposlujejo število delavcev, ki presega njihove proizvodne možnosti. Prav tako ne moremo dalje zahtevati, naj dopolnilna blagajna stalno pomaga odvečnemu številu delavcev. Naš sindikalni program določa, naj dopolnilna blagajna pomaga delavcem samo eno leto in ne več razen v skrajno izjemnih primerih, katere morajo od primera do primera določiti deželne zaposlitvene komisije, v katerih so predstavniki sindikatov, delodajalcev, dežel in občin. Skratka, uvesti je treba učinkovito mobilnost delovne sile ter odpraviti sistem podpor v nedogled.

Določeno število podjetij — priznava Lama — ima preveč uslužbencev. Ne gre za strašne številke, vendar pa te številke niso neznatne. Gre za več desetisočev delavcev. To dejstvo ustvarja zelo hude človeške in socialne probleme, tudi zaradi tega, ker je gospodarski razvoj v Italiji blokiran ter se delavci bojijo, da po izgubi delovnega mesta ne bodo več našli drugega. Kljub temu pa smo prepričani, da vsiljevanje podjetjem odvečnega števila delavcev pomeni samomorilno politiko. Italijansko gospodarstvo je na kolenih tudi zaradi te politike.

Čeprav se nihče bolj kot mi ne zaveda težavnosti tega vprašanja, smo mnenja, da imajo podjetja — ko so dejansko v krizi — morajo nato imeti prednost za ponovno zapravico, da odpuščajo delavce. Slednji pa

OBVESTILO OPENSKE HRANILNICE GLEDE PLAČEVANJA POKOJNIN INPS

Hranilnica in Posojilnica na Opčinah je pooblaščen, da prevzame službo plačevanja pokojnin socialnega zavoda I.N.P.S.

Vsi tisti, ki se želijo poslužiti te možnosti, naj se zglasijo v tajništvu Hranilnice in Posojilnice v uradnih urah od 8,30 do 12,30 in od 16. do 17. ure vsak dan razen sobote in nedelje.

poslitev, čeprav bi bila to krivica za mlade, ki iščejo prvo zaposlitev.

Za odpravo brezposelnosti — zaključuje Lama — mora priti v Italijo do novega gospodarskega vzpona, kakršen je bil v letih 1950-1963. Takšen vzpon je po mnenju Lame spet mogoč in za ta cilj sindikati pozivajo delavstvo, naj sprejme program žrtev Seveda morajo pri tem sodelovati tudi vse druge kategorije in družbeni sloji.

OBIŠČITE NAS

OD 31. JANUARJA

DO 11. FEBRUARJA,

KO BO V NAŠIH PROSTORIH
VSAKOLETNI

KNJIŽNI SEJEM

VSE KNJIGE S POPUSTI
OD 10 do 40%

RAZPRODAJNE CENE PLOŠČ
IN FOLKLORNIH
PREDMETOV

tržaška knjigarna
ul. sv. frančiška, 20

ZAKONSKI PREDLOG O DRUŽINSKIH POSVETOVALNICAH

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka in svetovalka Furlanskega gibanja Puppini sta vložila v deželnem svetu zakonski predlog, ki ureja vprašanje družinskih posvetovalnic. Zakonski predlog obsega 17 členov in je tudi važen v narodnostnem pogledu, ker upošteva dejstvo, da živi na ozemlju Furlanije - Julijske krajine tudi slovensko in furlansko prebivalstvo, ki ima vso pravico, da se v tako važnih ustanovah, kot so družinske posvetovalnice, izraža v svojem materinem jeziku.

Ta pravica prihaja do izraza v 12. členu, ki med drugim pravi, da morajo posvetovalnice imeti na razpolago tudi osebe, ki popolnoma obvlada jezik zainteresirane narodnostne skupnosti.

—o—

SSK ZA PRAVILNO TOLMACENJE OSIMSKKE POGODBE

(nadaljevanje s 1. strani)

konske zaščite ne glede na število pripadnikov in ne glede na zgodovinsko preteklost.

»Če bi se hoteli ozirati na zgodovinsko preteklost posameznih manjšin — pravi na koncu deželno tajništvo Slovenske skupnosti — potem prehaja vsekakor v ospredje priznanje slovenski narodni skupnosti v Italiji, ki se je med prvimi v Evropi dvignila proti fašizmu in nacizmu in s tem pripomogla k njenemu zlomu.«

—o—

Jugoslovanski predsednik Tito bo po poročilih iz Beograda marca obiskal Washington.

DRUŠTVO SLOVENSКИH IZOBRAŽENCEV v Trstu

vabi na predstavitev

literarnega in zgodovinskega dokumenta

LADO PIŠČANC: DNEVNIK 1930-1943

v ponedeljek, 30. januarja, ob 20.15 v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Prisrčno vabljeni!

Izšel in je že v prodaji tudi v Trstu ekumenski zbornik »V edinosti« za leto 1977. Izdal ga je Slovenski ekumenski svet. Uredili so ga Stanko Janežič, France Perko in Jože Vesenj. Prinaša v glavnem referate in dokumente z II. ekumenskega simpozija v Lovranu septembra 1976.

to neumnost, ker so v odprtem gospodarstvu vse spremenljivke odvisne druga od druge.

Sindikati s svojim novim programom — nadaljuje Lama — predlagajo delavcem politiko žrtev, in sicer ne obrobni, marveč bistvenih žrtev. Sindikalni program zdaj postavlja na prvo mesto odpravo brezposelnosti. To pomeni, kako se zavedamo, da je vprašanje brezposelnih — katerih je milijon 600.000 — postalo že tragično ter je treba odpravi brezposelnosti žrtvovati vse druge cilje. Med temi je tudi zahteva, čeprav je zakonita, za izboljšanje položaja zaposlenih delavcev. Če hočemo biti dosledni v zasledovanju cilja — zmanjšanje brezposelnosti —, je jasno, da mora izboljševanje položaja zaposlenih delavcev stopiti v drugo vrsto.

Plačna politika — pojasnjuje glavni tajnik CGIL-a — bo morala biti v prihodnjih letih zaradi tega zelo zmerna. Izboljšave, katere se utegne zahtevati, bodo morale biti

Venceslav Budin...

Nadaljevanje s 5 strani

cerkvenega vodil tudi posvetno petje. Z mešanim pevskim zborom je že kmalu po vojni v času zavezniške vojaške uprave med drugim nastopil tudi v Gorici v gledališču Verdi in v Ljudskem domu. S cerkvenim pevskim zborom je nastudiral vrsto latinskih maš, po liturgični prenovi po zadnjem koncilu pa tudi več slovenskih, med njimi Četrto slovensko mašo tržaškega skladatelja Staneta Maliča. Vredno je omeniti tudi vsakoletno izvajanje Kimovčevega Pasijona in nastope mirenskega cerkvenega pevskega zbora na Mirenskem Gradu za praznik Kvaternice. Ta zbor je večkrat sodeloval s sopranistko Vilmo Bukovčevo, dvakrat tudi v zajedstvu. Mirenski cerkveni pevci so pod njegovim vodstvom nastopili leta 1967 pri glavni slovesnosti na Sveti gori ob zaključku proslav 1200-letnice pokristjanjenja Slovencev.

Svlajencu ob jubileju čestita tudi naš list in mu želi zlasti zdravja ter da bi še vrsto let vodil cerkveno petje v Mirnu.

—o—

PAHORJEV ČLANEK V »CORRIERE DELLA SERA«

(nadaljevanje s 6. strani)

ge, ki jih je tiskal delno v Benetkah, slovensko korespondenco tržaške grofice Marie Isabelle Marenzi, Juriya Japla, Žiga Zoisa in še mnoge druge osebnosti vse do modernih časov, ko so delovale na Tržaškem ali Goriškem ali so drugače doprinesle h kulturni simbiozi med Slovenci in Italijani. Precej izčrpno navaja imena modernih slovenskih pisateljev, ki so bili doma na Tržaškem in Goriškem, opozarja pa tudi, da na italijanski strani ni bilo pravega zanimanja za to kulturno ustvarjanje, in navaja v tem pogledu kot primer Umberta Saba. Ker ne govori o današnji tržaški slovenski literaturi in o drugih kulturnih področjih, se da iz tega sklepati, da misli obravnavati to v kakem prihodnjem članku.

—o—

Z lansko turistično sezono v Sloveniji in Hrvaški nikakor niso zadovoljni. Zmanjšal se je zlasti prihod tujih turistov, domači turizem pa je zaostajal za načrtovanjem.

Tudi na področju urbanistike...

(Nadaljevanje s 3. strani)

ga urbanističnega odbora, to je izrazito tehničnega telesa, v katerem, kot vse kaže, imajo prav malo besede tako deželni politiki kot občinski upravitelji.

Toda na tem mestu nas toliko ne zanima vprašanje birokracije, kajti zanjo so konec koncev odgovorni tisti, ki so takšno strukturo spravili k življenju oziroma takšno stanje molče prenašajo.

Tu hočemo in tudi moramo pibiti, da tako politiki italijanskih strank kot tudi in še bolj njihovi strokovnjaki ter birokrati ne čujejo razumeti, da imajo Slovenci kot narodna manjšina svoje specifične probleme tudi na področju urbanistike. Te posebne probleme je treba najprej razumeti in jih nato primerno ter ustrezno urediti. Z na-

Gre tudi brez čudežev

Po pretiranem optimizmu, ki ga je skoro povsod na Zahodu povzročil obisk egiptovskega predsednika Sadata v Izraelu in nato Beginov obisk v Egiptu ter božična pogajanja v Izmajliji, je sledil zdaj, po neuspehu nadaljnjih pogajanj, hud pesimizem, ki pa je prav tako pretiran. Že od vsega začetka je bilo popolnoma nerealno pričakovati, da bo lahko poravnani spor med Arabci in Judi, ki traja že več kot trideset let, v nekaj tednih in zgolj po zaslugi izmenjave nekaj prijaznih besed, nasmeškom in obiskov. Za zvbujanje tistega pretiranega optimizma nisita glavno krivdo nedvomno ameriški predsednik Carter in njegov zunanji minister Vance, ki sta hotela napraviti nekaj svoj »čudež« na Bližnjem vzhodu in jima je šlo v bistvu tudi za osebni prestiž. V svojo zamisel za tak čudež sta se tako zživela, da sta izgubila izpred oči stvarna dejstva.

Za ameriško diplomacijo je sploh značilno že od Kissingerja dalje, da se lovi za fatamorgano čudeža, t.j. miru za vsako ceno na Bližnjem vzhodu, namesto da bi pustila, da bi stvari počasi zorele, in jih samo pospeševala v tem smislu. Pri lovu za to fatamorgano na Bližnjem vzhodu zanemarja ameriška diplomacija mnoge druge važne probleme, zlasti v Evropi in Afriki ter se je, kot kaže, povsem dezinteresirala za položaj na Daljnem azijskem jugovzhodu kjer mešata danes kašo samo še Sovjetska zveza in Kitajska. A ravno popoln polom ameriške politike na tamkajšnjem področju dokazuje, kako škodljiva je vera v čudeže. Tudi »premirje« v Vietnamu je bilo namreč, po Kissingerjevem mnenju, tak »čudež« in zanj si je pustil dati celo Nobelovo nagrado za mir. Nazadnje pa so morali Američani na vrat na nos bežati iz Južnega Vietnama, nekateri dobesedno celo v spodnjih hlačah. Boljše torej, da ameriška diplomacija ne dela takih čudežev tudi na Bližnjem vzhodu, mogoče bi ji nov čudež povsem vzel sapo.

Glavna napaka ameriške politike je v tem, da presoja vse v ključu svoje strategije v odnosu do Sovjetske zveze in ji gre predvsem zato, da z zamrzitvijo konfliktov oziroma s čudeži vietnamskega tipa ali ta-

kega, kot ga je hotela zdaj doseči na Bližnjem vzhodu, odvzame Sovjetski zvezi možnost kakega pridobivanja na vplivu ali intervencije ter jo tako izrine od tam. Pri tem se zanaša tudi na injekcije z dolarji. Toda na daljši rok se taka politika ne obnese, ker sporov nikdar ne reši, ampak jih samo po nepotrebnem podaljšuje in ustvarja tako vedno nove probleme in žarišča latentnih kriz na svetu, s tem pa posredno slabi tudi ameriški vpliv in ugled, ker so prej ali slej razodene neučinkovitost take zgolj »gasilske« politike, ki naj bi služila tudi osebemu prestižu tega ali onega ameriškega politika.

Neupravičen pa je, kot rečeno, sedanj pesimizem glede nadaljnjih odnosov med Egiptom in Izraelom. Led je bil namreč prebit, vzpostavljeni so bili prvi diplomatski in osebni stiki, zato bo odslej vse lažje. Obe strani sta se obtipali in priznali realnost druga druge. Treba jim je pustiti čas, da se navadita na to ugotovitev in da se zavesta, da si nista samo »napoti«, ampak da sta si tudi potrebni in da lahko obe krepko napredujeta na poti civilizacije in blaginje le v sporazumu, ne pa v medsebojnem spopadanju. Postopno reševanje problemov in sporov v njihovih odnosih pa je pri tem neprijemno bolj realistično in važno kot zanašanje na »čudeže« Kissingerjevega in Carterjevega tipa.

—o—

S TRŽAŠKEGA

OBČNI ZBOR NSK

Na podlagi Pravil NSK sklicujem XI. redni občni zbor Društva Narodna in študijska knjižnica. Občni zbor bo v torek 14. februarja 1978 ob 18. uri v čitalnici »Primož Trubar« s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo o delovnjem NSK v letu 1977 zlasti v zvezi s 30-letnico njenega obstoja.
2. Obračun za leto 1977.
3. Proračun za leto 1978.
4. Diskusija in morebitni pozdravi gostov.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Odobritev poročila, obračuna in proračuna.
7. Volitve novega odbora.
8. Razno.

V prepričanju, da se boste občnega zbora vsekakor udeležili, Vas iskreno pozdravljam.

Predsednik:

dr. France Škerlj

—o—

FINZGARJEV DOM NA OPČINAH

proslavi v soboto 28. januarja 1978 ob 20. uri stoletnico rojstva Otona Župančiča

DAJTE MI ČAŠO POLNO SVETLOBE

SPORED:

- Bela krajina v sliki in glasbi
- Govor o pesniku
- Recitacije
- Vokalni tercet »Mavrica«
- Nagradno reševanje »Ugank«
- Ansambel »Rdeči nagelj«

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. • Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51